

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment
Finland

Vesien ja meren tilan parantamisen Ahti-ohjelman vuosiraportti 2024

Sisällys

Tiivistelmä.....	3
1. Ahti vuonna 2024	5
2. Teemojen toteutus ja tulokset.....	7
2.1. Ravinnekuormitus kuriin	7
2.2. Resurssit talteen ja käyttöön	12
2.3. Maan rakenne kuntoon.....	14
2.4. Haitta-aineet hallintaan.....	15
2.5. Ahti-ohjelman Saaristomeri-ohjelmatyö.....	16
3. Ohjelman talous, organisointi ja hallinto	21
3.1. Ohjelman määrärahat	21
3.2. Organisaatio.....	22
4. Ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seuranta.....	23
4.1. Hankkeiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikuttavuus	23
4.2. Ympäristön seuranta.....	23
4.3. Raportointi ohjelman etenemisestä	24
5. Ohjelman viestintä.....	24

Tiivistelmä

Ahti-ohjelma käynnistyi vuoden 2024 alussa. Se toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman vesien ja meren, varsinkin Saaristomeren, tilan parantamiseen liittyviä kirjauksia. Ohjelma edistää vuosien 2022–2027 vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteiden toteutumista.

Ohjelma keskittyy neljään teemaan: Ravinnekuormitus kuriin, Resurssit talteen ja käyttöön, Maan rakenne kuntoon ja Haitta-aineet hallintaan ja käsittää näiden lisäksi Saaristomeri-ohjelman. Se jatkoi yhtenä ohjelmalla aiempien Vesiensuojelun tehostamisohjelman, Ravinteiden kierrätysohjelman ja Saaristomeri-ohjelman toimintaa. Ahdin ensimmäistä vuotta luonnehti ohjelman organisaation rakentaminen ja työn suunnittelu sekä samaan aikaan täysipainoinen avustushakujen ja toimenpiteiden toteuttaminen. Tämä vuosiraportti on ensimmäinen kokonaisesitys Ahdin toiminnasta ja osa ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurantaa.

Vuonna 2024 ohjelmalla oli käytettävissään noin 36 miljoonan euron budjetti. Rahoitusta käytettiin vesien ja meren tilan parantamisen, ravinteiden kierrätyksen edistämisen ja energiatehokkuuden tehostamisen valtionavustuksiin, kipsin levitykseen myönnettävään tukeen ja tutkimuslaitosten selvityksiin sekä viranomaisten koordinaatio- ja hallintotyöhön. Ahti-ohjelma työllisti vuonna 2024 suoraan kaikkiaan noin 16 ympäristöministeriön ja ELY-keskusten henkilöä ja lisäksi erilaisten avustusten, tukien ja hankkeiden kautta useita kymmeniä tai jopa satoja henkilöitä.

Tarkkaa arviota siitä, kuinka paljon Ahti-ohjelmasta rahoitetuilla hankkeilla ja toimenpiteillä saatiin vähennettyä kuormitusta vuonna 2024 ei ole mahdollista antaa, mutta kipsinlevityksellä saatiin estettyä 36 fosforitonnin joutuminen mereen. Päättäneiden ravinteiden kierrätyksen hankkeiden myötä aiempaa laadukkaamman kierrätyksen piiriin saatiin noin 9,3 tonnia typpeä (t N/vuosi) ja 11,7 tonnia fosforia (t P/vuosi). Lisäksi yhdyskuntien jäteveden puhdistamoiden energiahankkeissa aikaansaatiin vuosittainen sähköenergian säästö 471 MWh. Vertailuna Luken selvitysten luvut, joiden mukaan Suomessa mineraalilannoitteissa käytetään vuosittain typpeä 140 000–150 000 t ja fosforia 11 500 t. Jätevedenpuhdistamoiden sähkönkulutus puolestaan on Suomessa Syken arvion mukaan yhteensä 305 000 MWh.

Ravinnekuormitus kuriin -teemassa päättyi vuonna 2024 arviolta 181 hanketta, joissa toteutettiin miltei 130 vesiensuojelurakennetta, kuten kosteikkoja, laskeutusallasta, luonnonmukaista pohjapatoa tai kaksitasouomaa, sekä kunnostettiin vähintään 60 000 hehtaarin alalla järvien ja rannikon valuma-alueita. Hankkeiden toteutukseen arvioitiin osallistuneen noin 500 eri tahoa, joista miltei 350 oli yksityisiä maanomistajia. Uusia valuma-aluesuunnitelmia tuotettiin yli 40 ja ne kattoivat yli 110 000 hehtaaria. Vuonna 2024 käynnistettiin valtionavustuksin lähes 159 uutta hanketta noin 4,3 miljoonan euron arvosta. Vuonna 2024 päättyi lisäksi neljä tärkeää valuma-aluesuunnittelun pilottihanketta Etelä-Savossa, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa sekä Uudellamaalla. Valuma-aluesuunnittelun tiekartan toimeenpanossa vuonna 2024 keskeisenä välineenä olivat ympäristöministeriön vesien- ja merenhoidon valtionavustushankkeet, joita oli päätetty kohdentaa enenevässä määrin valuma-aluesuunnitelmien laatimiseen ja niiden toteuttamiseen. Tämän teeman puitteissa ylläpidettiin ja kehitettiin lisäksi verkostomaista kunnostusten ja vesienhallinnan toimintaa, järjestettiin koulutuksia, toteutettiin menetelmäkehitystä ja edistettiin ympäristökasvatusta.

Resurssit talteen ja käyttöön -teemassa tuettiin avustushankkeita ravinteiden kierrätyksen ja energiatalouden kehittämiseksi yhdyskuntien jäte- ja sivuvirtoja ja vesien biomassoja hyödyntäen. Vuonna 2024 järjestettiin kaksi avustushakukierrosta investoinneille sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeille. Avustuksia myönnettiin 28 uudelle hankkeelle yhteensä 20,9 miljoonalla eurolla. Vuoden aikana valmistui 12 hanketta, joita avustettiin yhteensä noin 1,6 miljoonalla eurolla. Lisäksi käynnissä oli 11 aiemmin alkanutta hanketta.

Kipsiä levitettiin vuonna 2024 kaikkiaan 13 249 peltihehtaarille estämään fosfori- ja kiintoainekuormitusta Itämereen. Tällä saatiin aikaan 36 fosforitonnia pienempi kuormitus pelloilta mereen. Vertailuksi: Maatalouden kuormitus Suomesta mereen vuonna 2021 oli noin 1500 tonnia. Kipsin lisäksi vuonna 2024 Ahti-ohjelmasta tuettiin maanparannusaineiden AIN3-yhteiskäyttöhanketta Savijoen valuma-alueella Varsinais-Suomessa. Sen puitteissa levitettiin syksyllä rakennekalkkia 167 hehtaarille, ravinnekuitua 181 hehtaarille ja kipsiä 74 hehtaarille. Lisäksi maanparannusaineiden vaikutuksia seurattiin. Seurantatiedon perusteella todettiin rakennekalkin tai ravinnekuidun käytön pellolla vähentäneen kiintoaineen ja hiukkasmaisen fosforin kuormitusta vesiin, aiheuttamatta haittaa viljelylle.

Haitta-aineet hallintaan -teemassa tuettiin kaupunkien vesien hallinnan ja haitallisten aineiden vähentämisen hankkeita. Vuoden aikana järjestettiin yksi avustushaku, jonka seurauksena käynnistyi kahdeksan hanketta, joita avustettiin yhteensä vajaalla 0,5 miljoonalla eurolla. Vuoden aikana päättyi kolme hanketta: kaksi alueidenkäyttöhanketta ja yksi hallintasuunnitelma-hanke. Lisäksi tehtiin tutkimusmatka panssarilaiva Ilmarisen hyllylle ja päätettiin sen saneerauksesta viranomaistyönä.

Saaristomerellä tavoitteena on alustavasti vähentää fosforikuormitusta 140 tonnia/vuosi (-30 %) ja typpikuormitusta 750 t/v (-10 %) suhteessa vuosien 2012–2021 keskimääräiseen tasoon. Kipsin levitys oli suoraan vaikuttava ja sellaisena tehokkain toimenpide ja sen arvioitiin vuonna 2024 vähentäneen valuma-alueelta mereen päätyvää fosforikuormitusta 13 tonnia ja kiintoainekuormitusta 1 456 tonnia. Alkuvuodesta 2024 julkaistiin Saaristomeri-ohjelman vuosien 2024–2027 työsuunnitelma tarkentamaan maanviljelyn vesiensuojelun tiekarttaa vuodelta 2022. Intensiivisemmän työn pilottialueiksi nimettiin toukokuussa Aurajoen ja Paimionjoen valuma-alueet ja Kemiönsaari merialueineen. Työsuunnitelman mukaisesti käynnistettiin yritysten vesivastuusitoumustyö ja valuma-alue suunnitelmien valmistelu. Saaristomeren alueella toteutettiin toimenpiteitä myös muiden teemojen kautta, kuten kunnostuksia ja vesien hallinnan toimenpiteitä. ELY-keskus käynnisti Saaristomeri-ohjelman alueellisen yhteistyöryhmän ja ympäristöministeriö Saaristomeri-ohjelman seurantaryhmän. Saaristomeri-ohjelma oli esillä lukuisissa erilaisissa tilaisuuksissa, ja ministerit Mykkänen ja Essayah vierailivat valuma-alueella edistämässä työtä. Suuri osa työsuunnitelman toimenpiteistä pääsee kunnolla käyntiin vuonna 2025. Saaristomeren HELCOM hot spot -statuksesta valmisteltiin ympäristöministeriön, ELY-keskuksen, Luken, Syken ja MMM:n kesken arviointiraporttia, joka valmistuu 2025.

Ympäristöministeriö järjesti lokakuussa päivän mittaisen Ahti-sidosryhmätilaisuuden, jonka teemana oli vaikuttavuus. Tilaisuuteen osallistui lähes 200 henkeä. Tilaisuuden palautteista nousi esiin, että viestintää ohjelmasta tarvitaan lisää ja rahoituksen jatkuvuus ja selkeys on tärkeää. Lisäksi on tarve siirtää huomio tavoitteista ja toimista vaikuttavuuteen ja pyrkiä tavoitteellisesti seuraamaan ja mittaamaan eri toimien vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.

Tämä raportti on tulosta Ahdille laaditusta toimenpiteiden toteutuksen ja vaikutusten seurannan raportointikehikosta, jota nyt testattiin ensimmäistä kertaa.

1. Ahti vuonna 2024

Vesien ja meren tilan parantamisen Ahti-ohjelman tavoitteena on edistää vesien ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamista, ravinteiden kierrätystä, ravinneomavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä samalla vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja hillitä ilmastonmuutoksen etenemistä. Ahti-ohjelma on jatkanut aiemman Vesiensuojelun tehostamisohjelman, Ravinteiden kierrätyksen ohjelman ja vuonna 2021 käynnistetyn Saaristomeri-ohjelman toimia.

Ahti-ohjelma toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman vesien ja meren, varsinkin Saaristomeren, tilan parantamiseen liittyviä kirjauksia. Ohjelman tavoitteena on edistää myös vuosien 2022–2027 vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman tavoitteita ja niissä määriteltujen toimenpiteiden toteutusta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön valuma-alue suunnittelun tiekartta määrittää Ahti-ohjelman pyrkimyksiä.

Tässä raportissa on tarkasteltu Ahti-ohjelman toteutumista vuonna 2024 ja ohjelmasta toteutettujen hankkeiden tuloksellisuutta suhteessa ohjelman tavoitteisiin.

Ahti-ohjelman toimenpiteitä toteutettiin vuonna 2024 seuraavien painopistealueiden alla. Työtä keskitettiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti Saaristomerelle ja sen valuma-alueelle.

- Ravinnekuormitus kuriin
- Resurssit talteen ja käyttöön
- Maan rakenne kuntoon
- Haitta-aineet hallintaan

Ahti-ohjelman toteutukseen käytettiin vuonna 2024 yhteensä vajaat 36 miljoonaa euroa (Kuva 1). Rahoituksesta suurin osa kohdentui Resurssit talteen ja käyttöön -teeman hankkeiden avustuksiin, joihin oli käytettävissä edelliseltä hallituskaudelta siirtynyttä ns. huoltovarmuusmäärärahaa.

Kuva 1. Ahti-ohjelman toteutukseen käytetyt määrärahat vuonna 2024.

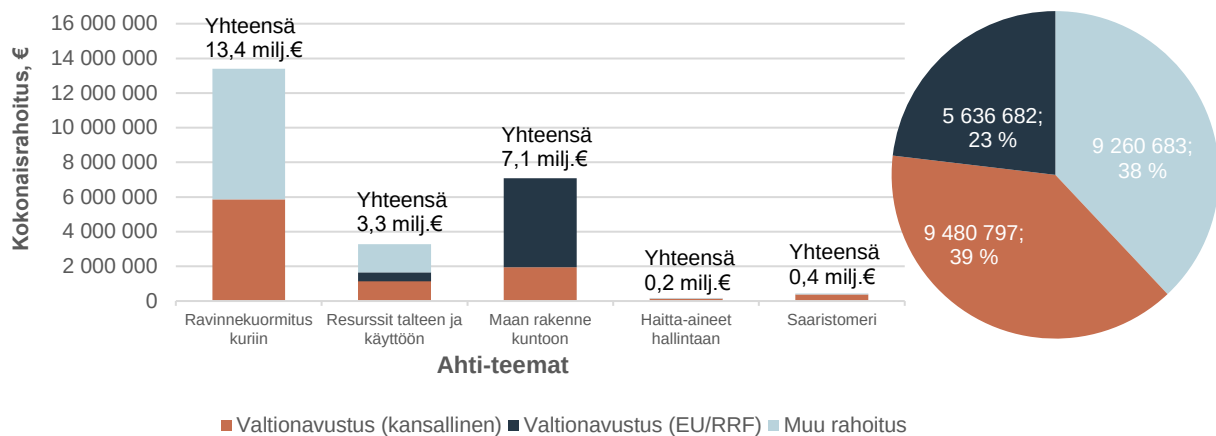
Kuvassa 1 esitetyt luvut sisältävät vain ympäristöministeriön myöntämän julkisen rahoituksen (sis. kansallinen ja EU rahoitus). Niiden lisäksi hankkeiden toteutukseen on käytetty myös hanketoimijoiden omarahoitusta tai mahdollisesti muuta yksityistä rahaa (0–60 % kokonaisrahoituksesta).

Vuonna 2024 päättyi yhteensä 160 avustushanketta ravinnekuormitus kuriin (145 kpl), resurssit talteen ja käyttöön (12 kpl) sekä haitta-aineet hallintaan (3 kpl) -teemoissa. Maan rakenne kuntoon -teemassa

jatkettiin kipsin levitystä sekä Saaristomerén alueella että muulla rannikkoalueella. Lisäksi Saaristomerellä saatiin päätökseen neljä T&K-hanketta. Kaikkiaan hankkeissa ja toimenpiteissä syntyi väliaikaisia työllisyysvaikutuksia arviolta 56 henkilötyövuotta ja pysyviä 7 henkilötyövuotta ja niihin osallistui yhteensä 650 toimijaa (organisaatioita tms.).

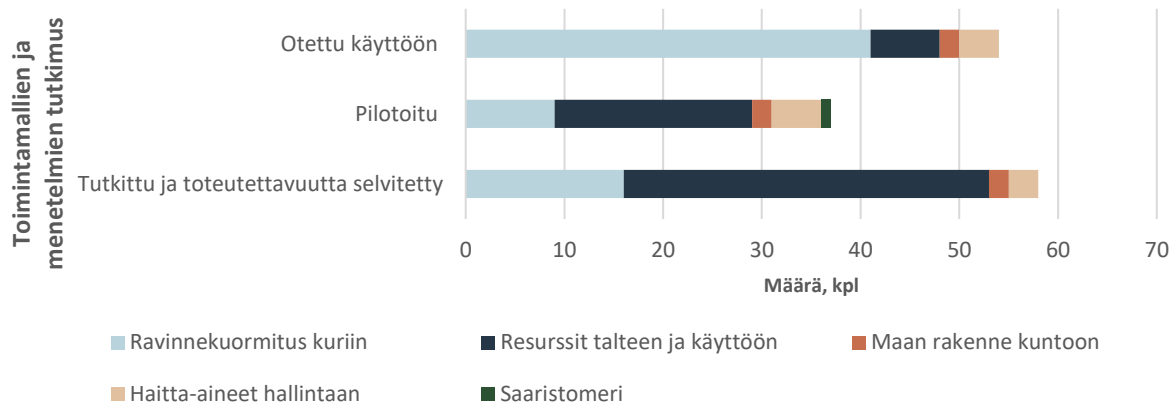
Kuvassa 2 on esitetty vuonna 2024 päättyneiden hankkeiden ja toimenpiteiden osalta rahoituksen jakautuminen rahoituslähteittäin (pylväskuvassa jako teemoittain, piirakkakuvassa kaikki yhteensä).

Kuva 2. Kokonaisrahoituksen jakautuminen vuonna 2024 päättyneiden hankkeiden ja toimien osalta kansalliseen ja EU-rahoitukseen sekä hanketoimijoiden omaan rahoitukseen (sis. oma ja mahdollinen muu kuin julkinen rahoitus). Saaristomerén osalta esitetään vain Saaristomerityöohjelman toimien rahoitus, mutta kaikissa teemoissa osa toimista kohdentui Saaristomerén alueelle.

Vuonna 2024 hankkeisiin ja toimenpiteisiin käytetystä rahoituksesta valtionavustusten osuus oli yhteensä vajaat kaksi kolmannesta (sis. EU ja kansallinen rahoitus). Hanketoimijoiden oman rahoituksen osuus oli reilun kolmanneksen. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksella (RRF, Next Generation EU) rahoitettuja ravinteiden kierrätyksen hankkeita päättyi vuonna 2024 yhteensä 6 ja lisäksi rahoituksella käsiteltiin kipsillä noin 10,7 tuhatta hehtaaria peltoja muualla kuin Saaristomerén alueella.

Vuonna 2024 päättyneissä hankkeissa kehitettiin, pilotoitiin ja otettiin käyttöön uusia toimintamalleja ja menetelmiä (Kuva 3).

Kuva 3. Uudet toimintamallit ja menetelmät vuonna 2024 päättyneissä hankkeissa.

2. Teemojen toteutus ja tulokset

2.1. Ravinnekuormitus kuriin

Teeman toteuttamisen ensisijaisena välineenä olivat vuosittaiset vesien- ja merenhoidon valtionavustushaut. ELY-keskukset järjestävät vuosisittain avustushaut toiminta-alueillaan ja saapuneiden hakemusten perusteella ympäristöministeriö myöntää määrärahat ELY-keskuksille, jotka myöntävät hankeavustukset. Vesiensuojelun tehostamisohjelma (2016–2023) ja Ahti-ohjelma ovat rahoittaneet vuosina 2016–2024 yhteensä jo reilusti yli tuhat vesien ja meren tilaa parantavaa kunnostus- ja vesienhallinnan hanketta, ja satoja hankkeita on jatkuvasti käynnissä ympäri Suomen.

Päättäneet hankkeet

Kaiken kattavia tietoja päättyneistä hankkeista ei ollut saatavilla, joten nämä tiedot perustuvat osittaiseen tietoon. Vuonna 2024 päättyi arviolta 181 hanketta, joissa toteutettiin miltei 130 vesiensuojelurakennetta, kuten kosteikkoja, laskeutusallasta, luonnonmukaista pohjapatoa tai kaksitasouomaa, sekä kunnostettiin vähintään 60 000 hehtaarin alalla järvien ja rannikon valuma-alueita. Vesistöistä on poistettu ravinteikkaita niittobiomassoja ja hoitokalastuksen tai ravintoketjukurinostusten tuotteena syntyynyttä kalabiomassaa molempia vähintään puoli miljoonaa kiloa.

Uusia valuma-alue suunnitelmia tuotettiin yli 40 ja ne kattoivat yli 110 000 hehtaaria. Suurin osa valuma-alue suunnitelmista etenee toteutukseen tulevina vuosina ja toteutukseen tarvittavien resurssien turvaaminen hankerahoituksenkin kautta on tärkeää.

Hankkeissa järjestettyihin koulutuksiin osallistui yli 800 henkilöä. Muita avoimia tilaisuuksia järjestettiin yli sata ja niihin arvioitiin osallistuneen miltei 5 000 henkilöä. Hankkeiden toteutukseen arvioitiin osallistuneen noin 500 eri tahoa, joista miltei 350 oli yksityisiä maanomistajia.

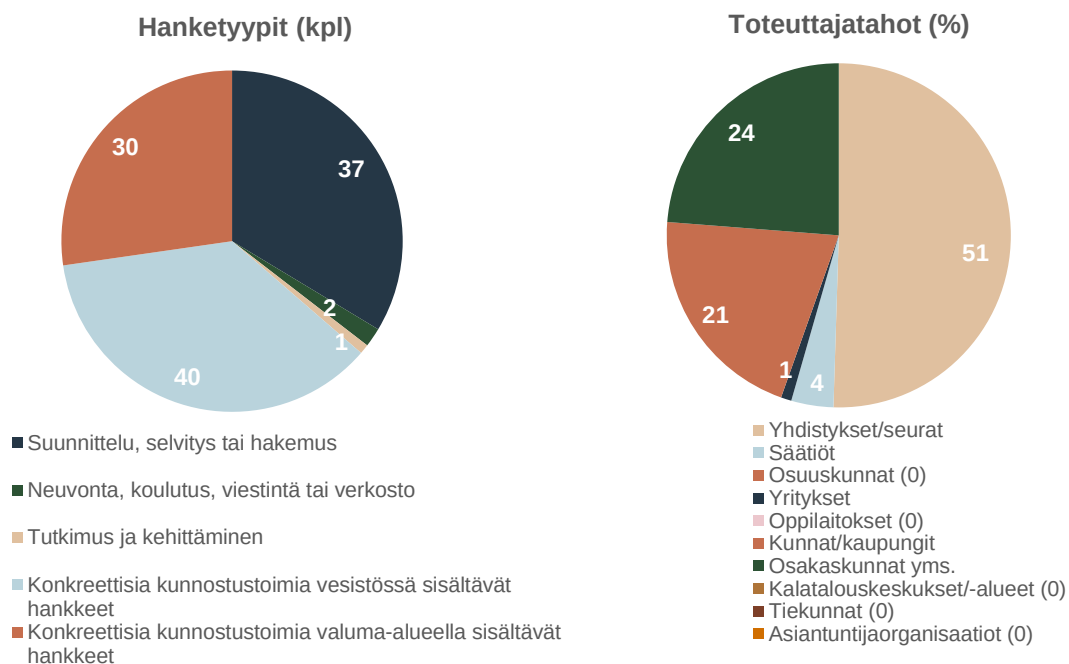
Käynnistyvät hankkeet

ELY-keskuksissa toteutettiin syksyllä 2023 vesien- ja merenhoidon valtionavustushaku. Hankkeita päätettiin avustaa noin 4,3 miljoonalla eurolla ja vuonna 2024 käynnistettiin lähes 159 uutta hanketta (kuva 4). Noin

kolmannes avustetuista hankkeista oli suunnitelmahankkeita, mikä selittää valuma-aluesuunnitelmien kasvanutta määrää. Valuma-aluesuunnittelun lisääntyminen on positiivinen signaali pienimuotoisen vesistöjen kunnostushanketoiminnan asteittaisesta siirtymisestä kohti suunnitelmallista valuma-alueelähtöisyyttä ja ulkoista kuormitusta vähentäviä toimia vesistöjen valuma-alueilla.

Noin kolmanneksessa hankkeita oli suunniteltu toimia vesistöjen valuma-alueilla: kosteikoita, pintavalutuskenttiä, laskeutusaltaita, pohjapatoja, eroosiosuojauksia ja virtaamaa hidastavia rakenteita. Hankkeilta toivottiin vesienhallinta- ja vesistökunnostustoimien yhdistämistä. Silti noin 40 %:ssa avustettuja hankkeita oli edelleen määrä tehdä kunnostustoimia vesistöissä: hoitokalastuksia, ravintoketjukurin, niittoja, elinympäristökunnostuksia tai elinympäristöjen ennallistamista, vieraslajien poistoa, hapetuksia ja fosforin saostamista tai suodattamista. Hyvin pieni osa hankkeista keskittyi puhtaasti neuvontaan, koulutukseen, viestintään tai verkostoitumiseen, mutta näitä elementtejä sisältyi keskeisinä toimenpiteinä useisiin laajempiin vesienhoidon hankkeisiin. Kuvassa 4 on esitetty rahoitettujen hankkeiden tyypit ja hankkeiden toteuttajatahot.

Kuva 4. Ravinnekuormitus kuriin -teeman rahoitettujen hankkeiden tyypit ja toteuttajatahot vuonna 2024 käynnistyneissä hankkeissa.

Keskeinen tulevien vuosien kehityskohde on huolehtia siitä, että avustettavat hankkeet aiempaa vahvemmin jalkauttavat valuma-alueelähtöisen vesienhallinnan tiekarttaa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hankkeet kytkevät yhteen vesistöissä ja niiden valuma-alueilla tehtäviä toimia siten, että sekä ravinnekuormitus että sen haittavaikutukset vesistöissä vähenevät.

Vesistöjen tilan parantamisen asiantuntijaverkostotoiminta

Vesistökunnostusten alueelliset asiantuntijaverkostot ja muut vesienhoidon alueelliset verkostomaiset toimijat ja organisaatiot ovat keskeisessä roolissa toimijoiden ja osaamisen yhteen tuomisessa. Vuonna

2024 ympäristöministeriö myönsi 930 000 euroa alueellisille ELY-keskuksille asiantuntijaverkostojen toiminnan tukemiseen.

Syke ja YM järjestivät vuoden 2024 lopussa alueellisten verkostojen tapaamisen. Tapaamiseen osallistui yli 30 henkilöä ja siellä vaihdettiin kokemuksia ja ideoitiin toimia etenkin maanomistaja- ja yritysyhteistyön vahvistamiseen vesiensuojeluhankkeissa.

Syken valtakunnallisen vesistökunnostusverkoston toiminnassa pääpaino oli vuonna 2024 ympäristöministeriölle, ELY-keskuksille ja alueellisille verkostoille annettavassa tuessa. Syke piti yllä kunnostusten tilannekuvaa sekä järjestämällä keskustelukierroksen ELY-keskusten kanssa. Keskusteluissa käytiin läpi mm. ELY:n keskeiset tukitarpeet, alueellisten vesienhoidon hankkeiden tilanne ja haasteet hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Toimintamallia kehitetään edelleen näiden keskusteluiden pohjalta. Valtakunnallisen verkoston vuosittainen päätapahtuma on vuosiseminaari, joka järjestettiin vuonna 2024 Rovaniemellä. Tapahtuma keräsi paikan päälle 150 osallistujaa ja 40 osallistujaa seurasi tilaisuutta etäyhteyksien päästä.

Osana kunnostustoiminnan tiedonhallintaa ja viestintää toimii [Kunnostajan karttapalvelu](#), jonka ylläpitoa jatkettiin aiempaan tapaan ja edistettiin rajapintojen kehittämistyötä. Lisäksi verkosto jatkoi vesienhoidon rahoituskanavat kokoavan Rahat pintaan -sivuston ylläpitoa. Tutkimus- ja kunnostushankkeiden tuloksista levitettiin tietoa myös sosiaalisen median kanavissa sekä vesistökunnostajien aamukahveilla (10 kpl, 920 osallistujaa 920), ja verkoston uutiskirjeessä (5 kpl, tilaajarekisterissä noin 1600 henkilöä).

Vesienhoidon asiantuntijoiden osaamisen tuki

Ohjelma tuki vuonna 2024 sekä määrärahamyönnöllä että ohjausryhmätyöskentelyn kautta MMM:n koordinoiman vesialan osaamisen kehittämishanketta. Hankkeen puitteissa toteutettu menetelmä-osaamiseen keskittynyt syventävä koulutusjakso, joka keskittyi virtavesiin ja järviin, päättyi vuonna 2024. Moduuliin osallistui 40 henkilöä ja sen toteutti AFRY Finland Oy.

Vuoden 2024 lopulla käynnistyi vesienhallintaan keskittyvä uusi koulutusmoduuli, jonka keskeisenä sisältönä ovat eri maankäyttömuotojen (metsätalous, maatalous, rakennettu ympäristö) vesienhallinnan yhteensovittaminen ja valuma-aluelähtöinen suunnittelu, uudet vesiensuojelun ja -hallinnan menetelmät sekä keinot ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja hillinnässä. Tavoitteena oli levittää valuma-alue-tietoisuutta. Koulutuksessa hyödynnetään kokemuksia rahoitetuista vesienhallinnan avustushankkeista ja piloteista (oikeat tapaukset.) Koulutus päättyi huhtikuun 2025 loppuun mennessä.

Kunnostusten menetelmäkehitys

Kunnostustoimialan menetelmäkehitystä tuettiin [alusveden suodatuksen tutkimus- ja kehityshankkeessa](#), joka päättyi vuonna 2024. Alusveden poisto, suodatus ja palautus kunnostettavaan järveen on kerrostuville järville soveltuva kunnostusmenetelmä, jossa pyritään suodattamalla poistamaan alusvedessä olevia ravinteita. Järviin kertyneiden ravinteiden poistoon tähtäävien järvikunnostusmenetelmien kehittämisellä on mahdollista parantaa järvikunnostusten vaikuttavuutta. Lisäksi ravinteiden poistoon tähtäävät menetelmät voivat tukea yhteiskunnallisia kiertotaloustavoitteita. Hankkeessa on tuotettu alusveden poiston menetelmäohje ja sen avulla saatiin lisätietoa menetelmän soveltuvuudesta ja kustannustehokkuudesta sille mahdollisesti soveltuviissa vesistöissä.

Maa- ja metsätalouden vesienhallinta: Valtakunnallinen tuki ja ohjaus

Maa- ja metsätalous- ja ympäristöministeriön yhdessä julkaiseman [valuma-aluesuunnittelun tiekartta](#) ohjaa maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimien rahoitusta ja toimeenpanoa tulevina vuosina. Ympäristöministeriö osallistui vuonna 2024 maa- ja metsätalousministeriön ja ELY-keskusten ilmastoyksikön vetämän epävirallisen valuma-aluesuunnittelun työryhmän toimintaan.

Vuonna 2024 keskeisenä välineenä tiekartan toimeenpanossa olivat ympäristöministeriön vesien- ja merenhoidon valtionavustushankkeet, joita oli päätetty kohdentaa enenevässä määrin vesistöjen ulkoisen kuormituksen vähentämiseen tähtäävien valuma-aluesuunnitelmien laatimiseen ja niiden toteuttamiseen.

Keskeisenä asiantuntijatukena valuma-aluesuunnittelun ja -toteutuksen edistämiseksi ELY-keskuksille ja ympäristöministeriölle toimivat Ahti-ohjelman rahoittamat kansalliset vesienhallinnan asiantuntijat. He olivat sijoittuneina Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksiin.

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan käytännöt toimet

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimia edistettiin vuosina 2022–2023 rahoitetuissa vesienhallinnan erillishankkeissa sekä vuonna 2024 päättyneissä valtakunnallisissa valuma-aluepilottihankkeissa, jotka toimivat [Etelä-Savossa](#), [Pirkanmaalla](#), [Varsinais-Suomessa](#) sekä [Uudellamaalla](#).

Pilottihankkeiden tavoitteena oli kehittää valuma-aluelähtöisen vesienhallinnan koordinaatiota ja toimintamallia Suomessa neljän eri puolilla maata sijaitsevan valuma-alue-pilotin kautta. Pilottien koordinoinnista vastasivat Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten vesienhallinnan asiantuntijat yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Ympäristöministeriö osallistui alueellisten pilottien ohjausryhmien toimintaan.

Pirkanmaan Kovesjoen vesistöalueen pilotin tavoitteena oli osoittaa parhaat käytännöt siitä, miten olemassa olevat yleissuunnitelmat viedään konkreettiseen toteutukseen, miten priorisoidaan ja valitaan toteutettavat kohteet, sekä mitkä ovat parhaat keinot osallistaa maanomistajat suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Pilotti vahvisti käsitystä siitä, ettei konkreettisia käytännön toteutukseen tähtääviä toimenpiteitä voida toteuttaa yleissuunnitelmien pohjalta ilman maanomistajien aktiivista osallistamista. Maanomistajayhteistyö on keskeisen tärkeää jo yleissuunnittelun selvitysvaiheessa.

Kyyveden pilotissa keskeinen tavoite oli valuma-alue talkkarikonseptin pilotointi. Toiminnassa hyödynnettiin monia eri viestinnän kanavia ja rakennettiin yhteistyöverkostoa eri sidosryhmien kesken. Erityisesti hankkeessa tuettiin alueellista verkostotoimintaa vesiensuojelun näkökulmasta ja kehitettiin yhteistyötä. Lisäksi toteutettiin vesienhallinnan rakenteita.

Paattistenjoella hankkeen tavoitteena oli selvittää käytännöt sille, miten valumavesien pidätystä kannattaa yhdistää kastelutarpeeseen ja miten yksittäisiä pienempiä toimia voidaan toteuttaa ilman yhteistä koordinoitua niin, että se palvelee koko valuma-alueen etua. Yhdessä maanomistajien kanssa kartoitettiin erilaisia keinoja, joilla hallitaan erityisesti maatalouden kuivuusriskejä ja samalla edistetään vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta. Hankkeen tuloksena suunniteltiin ja rakennettiin neljä erilaista maatalouden kastelutarpeita tukevaa vesienhallintaratkaisua.

Pitkäjärven pilotissa toteutettiin maa- ja metsätalouden sekä rakennetun ympäristön vesienhallintaa luonnonmukaisilla menetelmillä, kehittäen samalla työkaluja kaupunkien vesiensuojeluyhteistyöhön, suunnitteluun ja toteutukseen. Hankkeessa laadittiin koko Pitkäjärven valuma-alueen kattava vesienhallintasuunnitelma sekä toteutettiin kaksi luonnonmukaista vesienhallintarakennetta; yksi Espooseen ja yksi Vantaalle. Hankkeessa myös kehitettiin kaupunkien ja maa- ja metsätaloustoimijoiden välistä yhteistyötä valuma-alueelähtöisessä vesienhallinnassa.

Hankkeiden toimien vaikuttavuutta seurannut ["Syke valuma-aluepilottien asiantuntijana \(PILOT\)"](#) -hanke sai myös rahoituksensa Ahti-ohjelmasta. Hankkeessa tehtiin pienimuotoinen tutkimus siitä, miten vesiensuojelutoimenpiteiden vaikutuksia voidaan valuma-alueetasolla havaita ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Tulokset julkaistiin Vesitalous-lehdessä 6/2024. Toimintatapa, jossa Syke toimi useiden eri hankkeitten kanssa yhteistyössä, osoittautui hyväksi tavaksi päästä vaikuttamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti kaikkien hankkeitten toimintaan poikkileikkaavien teemojen osalta. Syke teki yhteistyötä alueellisten ELY-keskusten, alueellisten pilottitoimijoiden, ojitusyhteisöjen ja yksittäisten maanomistajien kanssa. Yhteistyön eri tasot mahdollistivat tutkimuksen näkökulman huomioimisen koko valuma- aluesuunnittelun ketjun eri osavaiheissa ja tekijöissä.

Vuonna 2024 oli käynnissä 23 vuosina 2022–23 käynnistettyä vesienhallinnan erillishakujen hanketta. Hankkeissa on tehty aktiivista viestintää, ja vuoden 2024 aikana hankkeet tavoittivat yhteensä 4931 maanomistajaa ja järjestivät 59 erilaista tilaisuutta tai tapahtumaa, joissa oli ollut yhteensä yli 1793 osallistujaa. Hankkeiden toimijat osallistuivat 139:än muiden järjestämään tilaisuuteen välittääkseen tietoa toiminnastaan, lisätäkseen omaa osaamistaan ja verkostoituakseen muiden toimijoiden kanssa. Hankkeissa valmistui yhteensä 260 viestintätuotetta, kuten nettisivuja, sosiaalisen median viestintää, uutiskirjeitä, blogitekstejä, tiedotteita, lehtiartikkeleita ja videoita. Asiantuntija-artikkeleita on julkaistu yhteensä 12. Hankkeet päättyvät ja niistä valmistuu synteesiraportti vuonna 2025.

Vesienhallinnan erillishakujen hankkeissa tehdään valuma-aluesuunnittelua ja yhteensä 34 valuma-aluesuunnitelmaa on jo valmistunut tai on työn alla. Ne kattavat yhteensä noin 66 350 hehtaaria. Hankkeissa toteutettiin vuoden 2024 aikana 34 kpl erilaisia vesienhallinta/valuma-alue-toimenpidettä. Toimenpiteitä olivat mm. kosteikko, kaksitasouoma, putkipato – laskutusallas, pohjakynnyssarja., suon ennallistaminen. Lisäksi hankkeissa käytettiin seisemää erilaisia paikkatietopohjaisia työkaluja valuma-alue- ja toimenpidesuunnittelun ja toteutuksen apuna.

Ympäristökasvatus

Ympäristökasvatushankkeet tukevat omalta osaltaan paikallista ja alueellista sitoutumista vesiensuojeluun välittämällä ajantasaista tietoa vesistöjen tilasta ja osallistamalla erilaisia väestöryhmiä konkreettisiin vesien tilan suojelutoimiin. Niiden tekemä sidosryhmätyö voi siten merkittäväällä tavalla pohjustaa ja tukea kolmannen sektorin vesiensuojeluhanketoimintaa sekä vahvistaa kuntien ympäristötyötä vesien hyväksi. Ahti-ohjelma avusti Keski-Suomen ELY-keskuksesta Aurajokeen ja Siuntionjokeen liittyviä sekä Vantaan kaupungin ja Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen toteuttamia hankkeita. Kaksi näistä ympäristökasvatushankkeista jo on edennyt toteutuksessa aktiivivaiheeseen ja tavoittanut oppilaita ja opettajia. Palaute on ollut pääasiassa varsin hyvää. Uuden toimintatavan käynnistäminen vaatii enemmän aikaa, mutta on todennäköisesti tärkeää pohjatyötä jatkoa ajatellen. Kaikissa hankkeissa on myös viestintää, jonka suunta ja volyymi vaihtelevat hankkeen mittakaavan ja kohderyhmien mukaan.

2.2. Resurssit talteen ja käyttöön

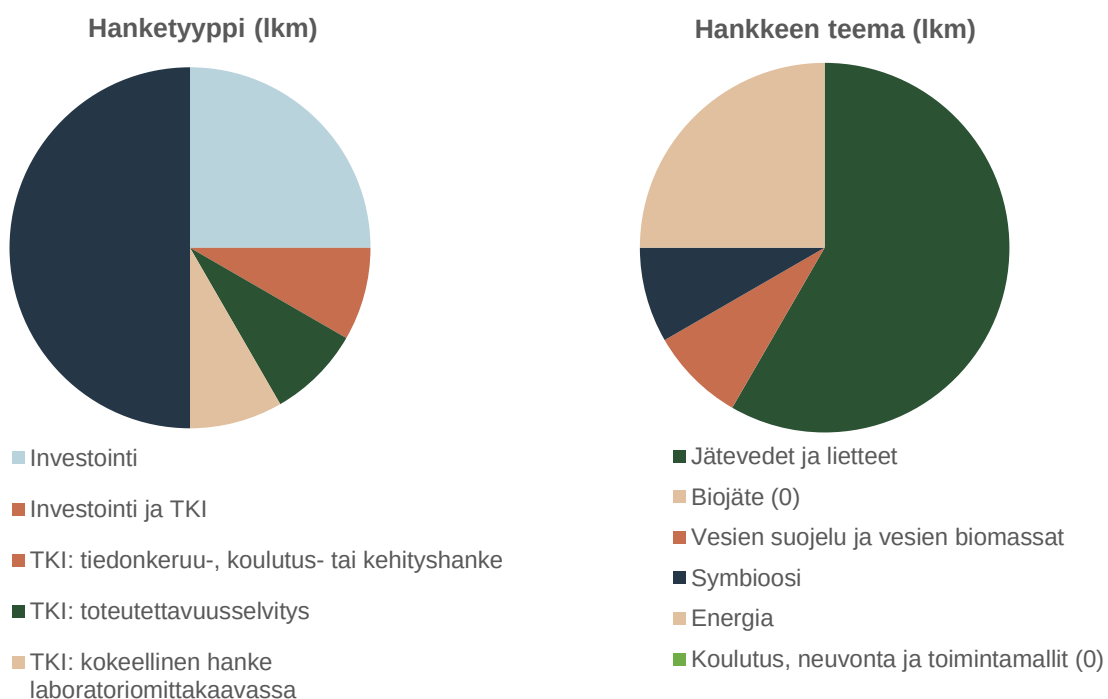
Resurssit talteen ja käyttöön -teema jatkaa vuonna 2012 käynnistyneen ravinteiden kierrätysohjelman jalanjäljissä. Teeman toteutus jakautuu ympäristöministeriön hallinnoimiin avustushakuihin sekä kulloinkin ajankohtaisiin aiheisiin liittyviin erillishankkeisiin ja hankintoihin. Avustushakujen osalta ympäristöministeriö toimii tukiviranomaisena ja vastaa hankkeiden hallinnoinnin kokonaisuudesta. Lisäksi hankkeiden valvonnan tukena käytetään ulkopuolista konsulttia.

Avustushaut

Vuonna 2024 järjestettiin kaksi avustushakukierrosta yhdyskuntien biohajoavien jätejakeiden ja vesien biomassojen ravinne- ja energiapotentiaalin hyödyntämiseksi. Haut järjestettiin tammi-maaliskuussa ja huhti-kesäkuussa sekä investoinneille että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeille. Vuoden aikana myönnettiin avustuksia yhteensä 28 hankkeelle 20,9 miljoonalla eurolla. Vesien ja meren ravinteet nostettiin avustushaun yhdeksi teemaksi kesän haussa, ja avustuksia myönnettiin viidelle ruokojen ja levien ravinteiden kierrätystä ja jatkohyödyntämistä edistävälle hankkeelle. Joulukuussa 2024 avattiin uusi hakukierros, joka jatkuu vuoden 2025 puolelle ensimmäistä kertaa uudessa haeavustuksia.fi -järjestelmässä.

Päätyneet hankkeet

Vuoden aikana valmistui 12 hanketta, joita avustettiin yhteensä noin 1,6 miljoonalla eurolla. Valmistuneiden hankkeiden kokonaisbudjetti oli 3,3 miljoonaa euroa. Hankkeista kuusi oli TKI-hankkeita, kolme investointihankkeita ja yhteen sisältyi sekä investointi- että TKI-osuudet. Kuusi hanketta liittyi jätevesiin ja lietteisiin, kaksi vesien suojeluun ja vesien biomassoihin, kolme energiatehokkuuteen ja yksi hanke ravinteiden kierrätyksen symbioosin luomiseen.

Kuva 5. Resurssit talteen ja käyttöön -teeman rahoitettujen hankkeiden tyypit ja teemat vuonna 2024 päätyneissä hankkeissa.

Valmistuneiden hankkeiden myötä aiempaa laadukkaamman kierrätyksen piiriin saatiin 9,3 tonnia typpeä (t N/vuosi) ja 11,7 tonnia fosforia (t P/vuosi). Lisäksi valmistuneilla energiahankkeilla aikaansaadaan sähköenergian säästöä 471 MWh vuosittain.

Käynnissä olevat hankkeet

Suurin osa vuosina 2023–2024 käynnistyneistä hankkeista valmistuu vuonna 2025, jolloin on odotettavissa merkittävästi suurempia vaikutuksia muun muassa ravinteiden kierrätyksen lisääntymiseen. Käynnistyneet hankkeet lisäävät ravinteiden kierrätystä aiempaa laadukkaampana yhteensä 1 280 tonnilla typpeä ja 260 tonnilla fosforia vuosittain.

Investointi- ja TKI-hankkeiden myötä uusia toimintamalleja ja menetelmiä otettiin käyttöön, pilotoitiin ja tutkittiin sekä niiden toteutettavuutta selvitettiin. Hankkeissa toteutettiin runsaasti viestintää ja yhteistyötä.

Muut T&K-hankkeet ja hankinnat

Avustushakujen lisäksi teemassa toteutettiin useita tutkimus- ja kehityshankkeita valtion yhteistoimintana. Suomen ympäristökeskuksen toteuttamassa **Vesihuki 3** -hankkeessa laadittiin vesihuollon vähähiilisyystiekarttaa, joka julkaistaan vuonna 2025. Hankeen rahoitukseen osallistuu YM:n lisäksi myös maa- ja metsätalousministeriö ja vesilaitosyhdistyksen kehittämisrahasto.

Valtion yhteistoimintana toteutettiin myös kaksi biojätteen erilliskeräykseen ja elintarvikejätteiden vähentämiseen liittyvää hanketta. Valtioneuvoston kanslian käyttäytymistieteellinen tutkimusryhmä toteutti **KettuBIO**-hankkeen, jossa selvitettiin biojätteen erilliskeräystä ja hävikin vähentämistä ravintola-alalla. Suomen ympäristökeskuksen **BIOKERÄ**-hankkeessa puolestaan selvitettiin erilliskeräyksen toteutumista vähittäiskaupassa sekä matkailu- ja ravintola-aloilla. Biojätteen erilliskeräyksen ja lajittelun edistäminen paitsi lisäävät kiertoon saatavien ravinteiden määrää, ovat tärkeitä myös EU:n jätedirektiivin velvoitteiden toteuttamiseksi.

Osana hallitusohjelman toteutusta hankittiin kartoitus **Saaristomeren saariston ja rannikkoalueen pienistä jätevedenpuhdistamoista** pohjustamaan kohdennettuja toimia jätevesien käsittelyn ja ravinteiden kierrätyksen tehostamiseksi. Kartoituksen toteutti Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy.

Tavoitteena on jatkaa työtä kartoituksen tulosten pohjalta kohdistetulla selvityksellä kehittämistoimista, joilla voitaisiin parantaa puhdistamoiden toimintaa etenkin kuormitushuipuissa.

Vuoden aikana toteutettiin aiemman **Raki-ohjelman vaikutusten arviointi** vuosille 2020–2023. Arviointi hankittiin kilpailutuksen jälkeen Sweco Finland Oy:ltä. Arvioinnin mukaan ravinnekierrätyksen hankkeet vauhdittivat muun muassa energiatehokkuutta ja ravinnekierrätyksen osaamista. Ravinnekiertomarkkinan kehittyminen ja vesien ravinnekuormituksen vähentäminen vaativat kuitenkin tukien kehittämistä ja niiden rinnalle muita ohjauskeinoja. Arvioinnin johtopäätösten pohjalta lähdettiin valmistelemaan VN Tutkiva - tietotarvekuvausta tutkimushankkeen pohjaksi.

Vuoden alusta aloitettiin yhteistyö uuden avustushankkeiden valvontaa toteuttavan konsultin kanssa. Kilpailutuksessa valvontakonsultiksi valittiin Feasib Oy:n, Macon Oy:n ja Lakitoimisto KPF:n muodostama konsortio. Yhdessä konsultin kanssa järjestettiin infotilaisuus uusille hankkeille syyskuussa.

2.3. Maan rakenne kuntoon

Kipsikäsitteillä voidaan vähentää merkittävästi kiintoaineksen sekä ravinteiden, ennen kaikkea fosforin huuhtoutumista pelloilta vesistöön. Kipsin levitystoiminta käynnistyi vuonna 2019 Saaristomerен valuma-alueella Saaristomerен KIPSI-hankkeena. Hankkeen toimeenpanoa Saaristomerен valuma-alueella jatkettiin vuonna 2024. Kipsihanke laajeni vuonna 2022 ja jatkui edelleen vuonna 2024 Varsinais-Suomen lisäksi Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueelle EU elvytyspaketista saatavalla rahoituksella (Kipsi2.0 -hanke). Kipsihankkeen käytännön toteutusta hallinnoi Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Kipsihankkeen tavoitteena on levittää kipsiä 50 000 hehtaaria Saaristomerен valuma-alueen pelloilla ja toiset 50 000 hehtaaria Kipsi 2.0-hankealueella. Saaristomerен valuma-alueella kipsiä levitettiin vuoden 2024 aikana 2574 peltihehtaarille, ja muilla rannikkoalueilla (Kipsi 2.0) 10 675 peltihehtaarille eli yhteensä 13 249 hehtaarille. Yhteensä kipsiä on levitetty vuodesta 2019 lähtien reilulle 67 000 hehtaarille. Laskennallisesti tämä määrä on vähentänyt Itämerен fosforikuormaa n. 110 tonnia. Vuoden 2024 vähenemä on 36 tonnia. Saaristomerен valuma-alueen osalta fosforikuorma on vähentynyt yhteensä 65 tonnia, vuonna 2024 13 tonnia.

Kuva 6. Kipsi-hankkeen tuloksia viestittiin selkeän grafiikan välityksellä vuoden 2024 loppupuolella. Lähde: Kipsi-hanke, Varsinais-Suomen Ely-keskus.

Kipsi-hankkeeseen kuuluvaa vesistöseurantaa ja siihen liittyvää vesinäytteiden ottoa on jatkettu vuonna 2024. Kipsinlevityksen vaikutuksia vesistöjen pohjaeläinpopulaatioihin, kalastoon sekä vesistöjen piileviin tutkitaan Suomen Ympäristökeskuksen (Syke) toimesta. Seurannat käynnistyivät vuoden 2024 aikana ympäri KIPSI 2.0-hankealuetta. Hankkeessa seurataan vesistövaikutuksien lisäksi myös kipsinlevityksen vaikutuksia peltojen kuivatusvesiin.

Maan rakenne -teemassa jatkettiin AIN3-hankkeen ("Maanparannusaineiden yhteiskäytön mahdollisuudet – kiertotaloutta ja maanhoitoa") toteutusta Luken ja Syken yhteistyöllä. Hankkeessa pilotoidaan kolmen maanparannusaineen rinnakkaiskäyttöä. Savijoen valuma-alueelle levitettiin syksyllä 2024 rakennekalkkia 167 hehtaarille, ravinnekuitua 181 hehtaarille ja kipsiä 74 hehtaarille. Valuma-alueen ja viereisen vertailuvaluma-alueen vedenlaatua seurataan hankkeen aikana.

Hankkeessa saadaan uutta tietoa maanparannusaineiden toimintamekanismeista sekä niiden vesiensuojeluvaiikutuksista sekä useamman maanparannusaineen yhteislevityksen käytännön toteutusmahdollisuuksista. Hankkeen 1. osa päättyi vuoden 2024 lopussa, sen 2. osa jatkuu vuoden 2025 loppuun asti.

Kuidun ja rakennekalkin vesiensuojeluvaiikutukset 2.0 (RAKENNE-KUITU 2.0) –jatkohanke päättyi kesällä 2024. Hankkeen tavoitteena oli arvioida ravinnekuidun ja rakennekalkin vaikutuksia vesistöhuuhtoumiin, satotasoihin ja eroosioherkkyyteen. Peltolevityksessä rakennekalkki ja ravinnekuitu vähensivät valuma-alueiden ojavesien sameutta sekä kiintoaineen ja hiukkasmaisen fosforin pitoisuuksia, kun tuloksia tarkasteltiin suhteessa vertailuvesistöön ja valumaan. Toteutettu tutkimus koejärjestelyineen osoitti, että rakennekalkituksen ja ravinnekuidun vesiensuojeluvaiikutus kestää ainakin 2–3 vuotta maanparannusaineen levityksestä eli vähintään siihen asti, kun vesistöseuranta hankkeessa päättyi. Maaperä- ja satovaikutuksia havaittiin neljä vuotta maanparannusaineiden levityksestä.

Hallitusohjelmassa on maanrakenne kuntoon teeman osalta kirjattu: "Hallitus monipuolistaa maanparannusaineiden hyödyntämistä, kuten kipsi-, kuitu- ja rakennekalkkikäsitteilyä niin, että viljelijöillä on vaihtoehtoja valita itselleen parhaiten sopivia ratkaisuja.". Kirjauksen pohjalta vuoden 2024 aikana on selvitetty eri maanparannusaineiden käytön tukimahdollisuuksia. AIN3-hankkeen politiikkasuositukset maanparannusaineiden tukemiselle valmistuvat vuoden 2025 aikana.

Maan rakenne -teema oli vuoden mittaan viestinnällisesti esillä mm. Kipsi-hankkeen omissa viestintäkanavissa ja syksyllä AIN3-hankkeen järjestämän pellonpiennarpäivän jälkeen kirjoitetuissa lehtiartikkeleissa.

Kuva 7. Ravinnekuidun peltolevitystä esiteltiin syksyllä 2024 Liedossa AIN3-hankkeen järjestämän peltopäivän yhteydessä. Kuva Eija Hagelberg.

2.4. Haitta-aineet hallintaan

Haitta-aineet hallintaan -teema jatkaa vuonna aiemman Vesiensuojelun tehostamisohjelman painopisteen "Kaupunkivesien hallinta ja haitalliset aineet" toteutusta. Toteutuksen pääpainopiste on 1–2 kertaa vuodessa järjestettävät kaupunkivesiteemaiset avustushakut, joita Etelä-Savon ELY-keskus koordinoi ympäristöministeriön ohjauksessa. Lisäksi teeman alla saatetaan Vesiensuojelun tehostamisohjelman aikana käynnistetty Ilmarinen-hylyn kunnostaminen.

Avustushaut

Vuoden aikana järjestettiin yksi avustushaku, jonka seurauksena käynnistyi kahdeksan haitta-ainehanketta. Hankkeita avustettiin yhteensä vajaalla 0,5 miljoonalla eurolla. Seitsemän hanketta keskittyi haitallisten

aineiden vähentämiseen ja riskienhallintaan viestinnän ja ohjauksen avulla ja yksi hankkeista liittyy taajamien hulevesien laadun hallintaan. Avustushakuja hallinnoi Etelä-Savon ELY-keskus.

Päättyneet hankkeet

Kaupunkien vesien hallinnan ja haitallisten aineiden vähentämisen kokonaisuudesta oli vuoden 2024 loppuun mennessä myönnetty avustusta yhteensä 60 hankkeelle noin 6,2 miljoonaa euroa (mukana myös Vesiensuojelu tehostamisohjelman 2019–2023 aikana käynnistyneet hankkeet). Vuoden aikana päättyi kolme hanketta: kaksi alueidenkäyttöhanketta ja yksi hallintasuunnitelmahanke. Alueidenkäyttöhankkeet olivat käynnistyneet vuoden 2023 alkupuolella, hallintasuunnitelmahankkeet vuoden 2024 alussa ja haitta-ainehankkeet vuoden 2024 loppupuolella.

Käynnissä olevat hankkeet

Vuonna 2024 käynnissä oli 30 hanketta, joista seitsemän keskittyi vesiensuojeluun kaupunkien alueiden käytössä, viisitoista kokonaisvaltaisiin kaupunkivesien hallintasuunnitelmiin ja kahdeksan haitallisten aineiden vähentämiseen. Hankkeiden tavoitteena on ollut kaupunkivesien hallinnan parantaminen, viemärylivuotojen ja hulevesien laadullisen hallinnan tehostaminen sekä haitta-aineista aiheutuvien riskien vähentäminen.

Vuoden 2024 aikana hankkeissa kehitettiin luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja, vahvistettiin kaavoituksen, vesihuollon ja alueidenkäytön yhteistyötä sekä toteutettiin viestintäkampanjoita haitallisten aineiden päästöjen vähentämiseksi. Viestinnän merkitys on korostunut, ja uusia toimintamalleja on otettu käyttöön useissa kunnissa. Vaikka monet hankkeet ovat yhä kesken, alustavat tulokset osoittavat, että ne tukevat kestävästä kaupunkivesien hallintaa ja tarjoavat skaalautuvia ratkaisuja eri toimijoiden käyttöön.

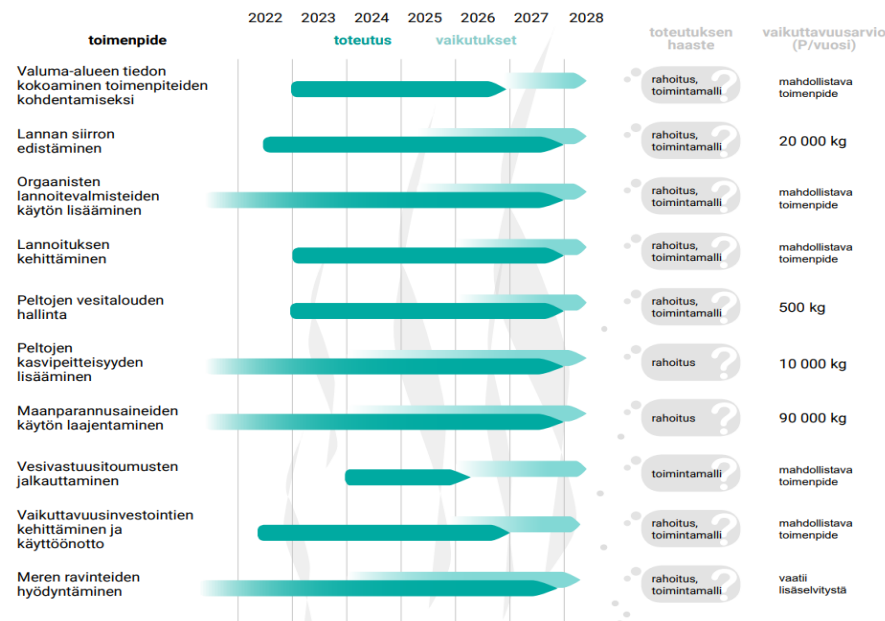
Muu toiminta

Vuodesta 2024 alkaen Hylkyjen seuranta –toiminta jatkui ympäristöministeriön ilmasto- ja ympäristönsuojeluosaston (ISO) ympäristövahinkojen ehkäisemiseen varatulla määrärahalla eikä se enää ollut osa Ahti-ohjelmaa. Alkuvuodesta 2024 kilpailutettiin panssarilaiva Ilmarisen saneeraus, johon on Ahti-ohjelmasta varattu 1,3 milj. €. Kilpailutuksella ei löytynyt työlle sopimusehdot täyttävää tekijää. Ilmarisen saneerausta päätettiin edistää viranomaistoimin Syken, Merivoimien ja Rajavartiolaitoksen yhteistyönä. Ilmarisen hyllylle tehtiin tutkimusmatka 12.-19.8.2024. Tutkimusmatkan tuloksena varmistui, että Ilmarisen hylky on mahdollista saneerata viranomaistoimin. Näin ollen Ilmarisen hyllyn varsinainen saneeraustyö siirtyi vuosille 2025 ja 2026.

Vuoden aikana valmisteltiin myös uutta valtioneuvoston asetusta pohjaveden suojeluun ja kunnostamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Nykyisin pohjaveden suojelusuunnitelmien laatimiseen on myönnetty valtionavustusta suoraan valtionavustuslain nojalla.

2.5. Ahti-ohjelman Saaristomeri-ohjelmatyö

ELY-keskuksen, ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhdessä valmisteleva Saaristomeri-ohjelman [Työsuunnitelma vuosiksi 2024–2027](#) valmistui toukokuussa. Työsuunnitelma pohjautuu vuonna 2022 valmistuneeseen Saaristomeren valuma-alueen maatalouden vesiensuojelun tiekarttaan ja sen toimenpiteisiin (Kuva 8).

Kuva 8. Saarisjärven maatalouden tiekartan toimenpiteet 2022–2028 ja toteutuksen haasteet 2022 sekä arvio vaikutuksista fosforikuormituksen vähenemään.

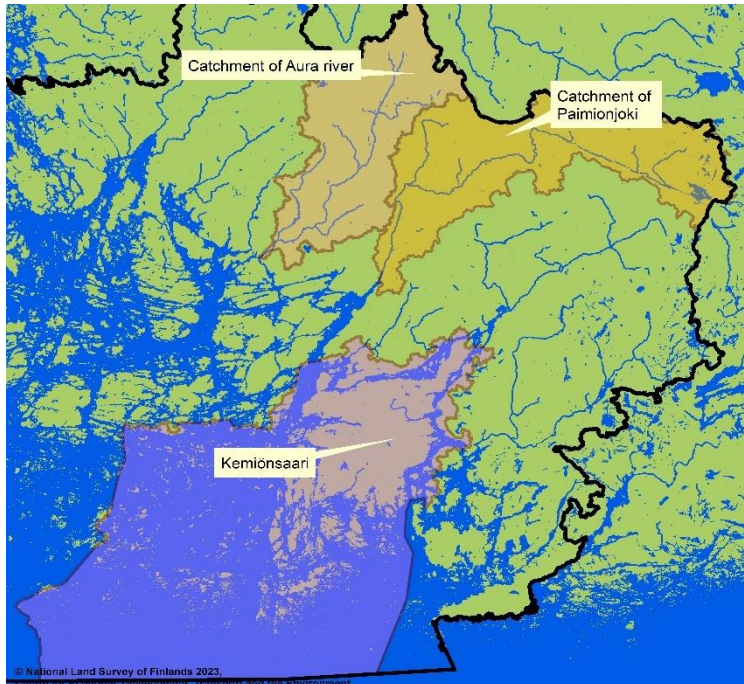
Tiekartta kuvaa keskeisimmät toimenpiteet, pilottialuelehestymistavan perusteet ja ohjelmatyön organisoimisen vastuineen ja aikatauluineen. Työsuunnitelmaa on määrä päivittää työn edetessä. Merenhoitosuunnitelmassa on asetettu alustava tavoite vähentää Saarisjärven fosforikuormitusta 140 t/vuosi (30 %) ja typpekuormitusta 750 t/v (-10 %) suhteessa vuosien 2012–2021 keskimääräiseen kuormitustasoon.

Vuonna 2024 Saarisjärvi-ohjelman uusien toimenpiteiden käynnistäminen viivästyi, kun pitkä suunnittelutyö vei aikaa ja toimenpiteiden toteutus pääsi kunnolla vauhtiin vasta vuoden lopussa. Suunnitelmien teko hidastutti myös määrärahojen hakua. Työsuunnitelmalla saatiin kuitenkin muodostettua kokonaiskuva ohjelman tarkemmasta sisällöstä ja sujuvoitettua tulevien vuosien ohjelmatyön toteutusta.

Ympäristöministeriö myönsi Ahti-ohjelman puitteissa Varsinais-Suomen ELY-keskukselle yhteensä 366 000 € työsuunnitelman toteutuksen edistämistä varten. Tämän lisäksi myös Ahti-ohjelman teemojen toteutukseen sisältyi Saarisjärven valuma-alueella toteutettuja toimenpiteitä.

Saarisjärven pilottialueet

Toukokuussa käynnistettiin kolmen pilottialueen (Paimionjoen ja Aurajoen valuma-alueet ja Kemiönsaari merialueineen) toiminta (Kuva 9). Pilottialueilla on määrä tehdä muutakin aluetta intensiivisempää kuormituksen vähentämiseen ja Saarisjärven tilan parantamiseen tähtäävää työtä. Ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkänen ja maa- ja metsätalousministeri Essayah vierailivat Kaarinassa 14.5.24 ja lanseerasivat pilottialueet ja kannustivat Saarisjärvi-ohjelman toteuttajia. Lisäksi ministeri Mykkänen käynnisti pilottialueita koskevien kuormituksen vähennystavoitteiden asettamisen.

Kuva 9. Saarismeri-ohjelman pilottialueet, Paimionjoen ja Aurajoen valuma-alueet ja Kemijoki-alueineen.

Toimien toteuttaminen

Toimijoiden välisen yhteistyön rakentaminen oli merkittävässä roolissa, mikä mahdollisti aktiivisen osallistumisen vesien ja merenhoidon syksyn 2024 avustushakuun. Siihen saatiinkin ennätysmäärä hakemuksia, mikä oli merkittävästi enemmän kuin aiempina vuosina. Saarismeren valuma-alueelle esitettiin hankkeita yhteensä 2,7 miljoonalla eurolla, josta tuen osuus oli hieman alle 2 miljoonaa euroa. Päätökset hankkeista saadaan vuoden 2025 puolella, jolloin hankkeet pääsevät käynnistymään.

Vuoden aikana VARELY tilasi valuma-alue suunnitelmia pilottialueille siten, että suunnitelmat kattoivat vuoden lopussa lähes 18 % (161 200 ha) Saarismeren valuma-alueen pinta-alasta. Toimenpidesuunnitelmia tästä alasta saatiin laadittua kaikkiaan 37 080 ha kattavalle alueelle.

Aurajoen, Paimionjoen ja Uskelanjoen alueella järjestettiin työpajoja valuma-alue lähtöisen yhteistyön käynnistämiseksi. Työpajojen lisäksi järjestettiin yleisö- ja viljelijätilaisuudet, joissa kerrottiin valuma-alue suunnittelusta ja esitettiin toimenpide-ehdotuksia maanomistajille. Maanomistajat pääsivät myös itse tekemään toimenpide-ehdotuksia.

Yritysyhteistyön käynnistäminen

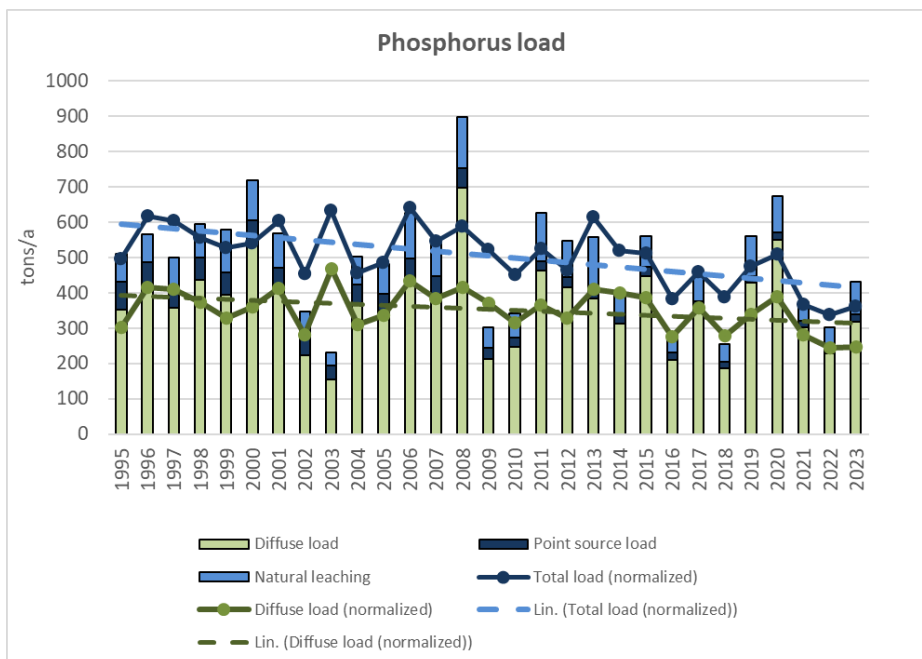
Yritysyhteistyö käynnistettiin ruokaketjun vesivastuullisuuden pilottihankkeella. Tavoitteena on ruokaketjun vesivastuullisuuden edistäminen maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseksi. Yritysten kanssa yhteisen tahtotilan ja toimenpidesuunnitelman työstämiseksi pidettiin tavoitetyöpaja 12.12.2024 (20 osallistujaa). Työpajan jälkeen työstettiin yhteisen tavoitteen kuvausta yrityksille. Ehdotus laitetaan kommentoitavaksi yrityksille tammikuun 2025 aikana ja työ jatkuu vuonna 2025.

HELCOM hot spotin tilannearviointi

Ympäristöministeriö käynnisti toukokuussa Saaristomerен HELCOM hot spotia koskevan tilanne-arvioinnin valmistelun yhteistyössä ELY-keskuksen, Luken, Syken ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Englanninkielisessä raportissa tarkastellaan HELCOM:n antamien hot spotin poistokriteereiden täyttymistä. Hot spot -arvioinnin ja poiston suunnitelmaa esiteltiin HELCOM:n Source to Sea -ryhmän kokouksessa lokakuussa.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö julkaisivat HELCOM:lle informoidusta tiedosta [tiedotteen](#), jossa todettiin mm. että Syken vuoden 2023 kuormitustietojen perusteella fosforin hajakuormituksessa on havaittavissa ensimmäistä kertaa pysyvämpiluonteista laskusuuntaa. Helsingin sanomat uutisoi tiedotteen perusteella hallituksen aikovan hakea hot spotin poistoa. Ympäristöministeriön Maria Laamanen kirjoitti artikkeliin vastineen, jossa todettiin, että poistoa ei olla tällä haavaa hakemassa, koska edellytykset eivät toistaiseksi täyty.

Kuva 10. Fosforikuormitus (t/vuosi) vuosina 1995–2023. Eriteltyinä hajakuormitus, pistemäinen kuormitus ja luonnon taustakuormitus. Käyrät osoittavat kokonaiskuormituksen (sininen) ja hajakuormituksen (vihreä) virtaamakorjatun vaihtelun ja katkoviivat osoittavat kokonaiskuormituksen (sininen) ja hajakuormituksen (vihreä) trendin vuosivälillä 1995–2023.

Saaristomerен valuma-alueella päättyi vuonna 2024 yhteensä kaksi uutta ravinnekierrätykseen liittyvää hanketta (TKI), joiden kokonaisrahoitus oli 250 000 €. Someron hankkeessa parannettiin jäteveden puhdistuksen energiatehokkuutta ja Hangossa toteutetussa Fiskars Environmental Care Oy:n hankkeessa kehitettiin kompostointimenetelmää jätevesilietteen tehokkaampaan käsittelyyn ja typen talteenottoa. Käynnissä olevia tai juuri käynnistyneitä ravinnekierrätyksen hankkeita Saaristomerен valuma-alueella oli vuoden 2024 aikana lisäksi kahdeksan hanketta (Koski TL, Somero, Turku, Kemiönsaari, Halikko, Saaristomerен saaristoalue). Nämä hankkeet kuuluvat rahoituksen osalta Resurssit talteen ja käyttöön -teemaan.

Kipsin ja maanparannusaineiden levitys Saaristomerен valuma-alueella

Kipsiä Saaristomerен valuma-alueen pelloille levitettiin vuonna 2 574 ha. Sen arvioitiin vähentäneen valuma-alueelta mereen päätyvää fosforikuormitusta 13 tonnia ja kiintoainekuormitusta 1 456 tonnia. Kipsin levityksen kokonaisala Saaristomerен valuma-alueella vuoden 2024 lopussa oli lähes 27 000 peltotehtaaria

ja arvio kokonaiskuormitusvähenemästä jaksolla 2020–2024 on 64 t P. Kokonaistavoite levityspinta-alalle on 50 000 ha ja vuotuisen fosforikuormituksen alustava vähentämistavoite on 140 t suhteessa vuosien 1995–2021 keskimääräiseen kuormitustasoon. Kipsin lisäksi Saaristomeren valuma-alueella Savijoen valuma-alueella levitettiin vuonna 2024 ravinnekuitua 181 ja rakennekalkkia 167 peltotehtaarille. Näistä ei vielä ole olemassa kuormitusvähenemän arviota. Muiden maanparan-nusaineiden levitys tehtiin Luken vetämän maanparannusaineiden yhteiskäytön kokeilun AIN3-hankkeessa. Kipsiin ja maanparannusaineisiin liittyvät toimenpiteet kuuluvat Maan rakenne kuntoon -teemaan.

Vesien- ja merenhoidon avustushankkeet Saaristomeren valuma-alueella

Ahti-ohjelmasta myönnettiin VARELYlle hankeavustuksiin tarkoitettua määrärahaa yhteensä 442 104 € Ravinnekuormitus kuriin -teeman kautta. ELY kanavoi avustuksia Saaristomeri-ohjelmaa toteuttaville hanketoimijoille.

Saaristomeren valuma-alueella toteutettiin monipuolisesti vesien tilaa parantavia toimia vesien- ja merenhoidon valtionavustushankkeissa. Merkittävin ponnistus oli Paraisille rakennettu suuri kosteikko, joka käsittelee pääasiassa laidunmailta ja karjanlannalla lannoitetuilta pelloilta tulevia ravinteita. Muita vedenlaatua ja elinympäristöjä paikallisesti parantavia toimia olivat ruovikonleikkuut Naantalin Livonsaarella, Naantalin Luolalanjärven hoitokalastukset ja niitot, Rymättylän Paiklinaukon vesistötoimet sekä Pyynösaarenlahdella virtausaukkojen parantaminen. Luvialla niitettiin umpeen kasvavaa lahtea ja avattiin umpeen kasvavaa salmea virtausten parantamiseksi. Hankkeiden merkittävimmät vedenlaatuvaikutukset ovat paikallisia. poikkeuksena Uusikaupunki kirkkailla vesillä -hanke, jossa alueella toteutettiin useita vesiensuojelurakenteita.

Edellä mainittujen konkreettisten toimien lisäksi tuettiin erilaisia suunnitteluhankkeita, joihin kirjattuja toimenpiteitä on tulossa toteutukseen vuonna 2025. Lisäksi seitsemässä suunnittelu- ja verkostoitumishankkeessa pohjustettiin tulevia toimenpiteitä.

Viestintätoimet

VARELY järjesti vuonna 2024 kaksitoista Saaristomereen liittyvää tilaisuutta. Niihin osallistui yhteensä yli 300 henkilöä. Lisäksi VARELY on esitellyt ohjelmaa muiden järjestämässä tilaisuuksissa ainakin 35 kertaa.

Vuoden aikana järjestettiin myös maatalousalan neuvojille suunnattua CAP-suunnitelman mukaista koulutusta vuosikellon mukaisista ajankohtaisista aiheista. Viljelijöiden osaamista kasvatettiin maan kasvukuntoon liittyvillä koulutuksilla. Kaikilla pilottialueilla järjestettiin maan kasvukuntoon liittyvät koulutuspäivät, joihin osallistui yhteensä 50 henkilöä.

Saaristomeri-ohjelmaan liittyvää viestintää tehtiin myös tiedotteilla, sosiaalisessa mediassa, lehtiartikkeleissa, nettisivuilla, uutiskirjeissä, erilaisissa tilaisuuksissa, tapahtumissa ja kokouksissa.

Vuoden lopussa VARELY kilpailutti viestintäkampanjaan yhteistyökumppaniksi Ahjo Communicationin, jonka kanssa valmisteltiin mm. keväällä 2025 käynnistyvä suurelle yleisölle ja viljelijöille suunnattu sosiaalisen median kampanja Saaristomeren tilaa parantavista ratkaisista ("*26 maatalouden vesiensuojeluvinkkiä*"). Myös muita viestintätuotteita tuotettiin lähes 50, joista somekampanjat ovat yksi tuote, joten esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ohjelmasta on tuotettu huomattavasti suurempi määrä julkaisuja.

Ympäristötiedon foorumi yhdessä eduskunnan valiokuntien kanssa järjesti 4.6.2024 Saaristomeren tilannetta koskevan [julkisen kuulemisen](#), jossa Saaristomeri-ohjelmasta puhuivat sekä ministeri Mykkänen että VARELY:n Saaristomeri-ohjelman koordinaattori Essi Hillgren.

Ministeri Mykkänen järjesti 5.11.2024 Smolnassa pyöreän pöydän Saaristomeri-kokouksen, johon osallistui yli parikymmentä tahoa mukana elintarvikealan yrityksiä, järjestöjä ja oppilaitoksia. Kokouksessa kuultiin yrityksiä ja muita toimijoita ja keskusteltiin pysyvemmän Saaristomeri-seurantaryhmän perustamisesta ja sen mahdollisista tehtävistä. Pysyvemmän valtakunnallisen seurantaryhmän käynnistämisen valmistelua jatkettiin ympäristöministeriössä.

Yhteistyön rakentaminen

Yhteistyötä rakennettiin vuonna 2024 erittäin laajasti paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Saaristomeren valuma-alueella on jo merkittävä määrä käynnissä olevia hankkeita ja uutta rahoitusta on haettu paljon. VARELY on koonnut ohjelman puitteissa listaa eri hankkeista, jotta yhteistyön koordinoiminen on mahdollista. Ohjelmatyöhön on vuoden 2024 aikana osallistunut eri tavoin ainakin 50 eri toimijaa. Yhteistyö eri tahojen välillä on tuottanut tulosta, sillä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti monet toimijat ovat hakeneet rahoitusta ja rakentaneet konsortioita ja yhteistyötä, jonka avulla ohjelman mukaista työtä edistetään. Hyvät ja mutkattomat yhteydet sektorirajojen yli helpottavat työtä.

Saaristomeri-teeman parissa toimivien tahojen runsaus ja eri tahojen viestinnän epäjohdonmukaisuus on kuitenkin riski. Vaarana on, että vastaanottajille epäselvästi tuotettu julkisuus kääntyy toimenpiteiden toteuttamista vastaan. Tätä riskiä pyritään hallitsemaan eri toimijoiden kanssa käytävällä avoimella vuoropuhelulla Saaristomeri-ohjelman suunnalta.

Odotukset Saaristomeri-ohjelmaa kohtaan ovat sidosryhmissä suuret, ja pientä pettymystä on tuottanut keinovalikoima, jossa ei sidosryhmien näkökulmasta ole juurikaan uutta. Ohjelman haasteena onkin muodostaa viljelijöiden kanssa yhteistyötä, jossa viljelijät itse tekevät vapaaehtoisia maatalouden vesiensuojelutoimia. Saaristomeri-ohjelman mahdollisuudet tukea työtä ovat pääasiassa viestinnälliset ja osaamisen kasvattamiseen liittyvät. Resurssit neuvontaan ja konkreettisiin toimenpiteisiin tulevat pääasiassa CAP:sta ja viljelijöiltä itseltään. Valuma-alesuunnittelu toivottavasti tarjoaa työkalun, jolla päästään kiinni viljelijöiden haasteisiin ja hankerahalla myös jossain määrin toteuttamaan vesienhallinnan toimenpiteitä valuma-alueelle.

Saaristomeri-ohjelmasta kokonaisuutena, käsittäen myös muu kuin Ahti-ohjelmasta rahoitettu toiminta, kootaan erillinen vuosiraportti.

3. Ohjelman talous, organisointi ja hallinto

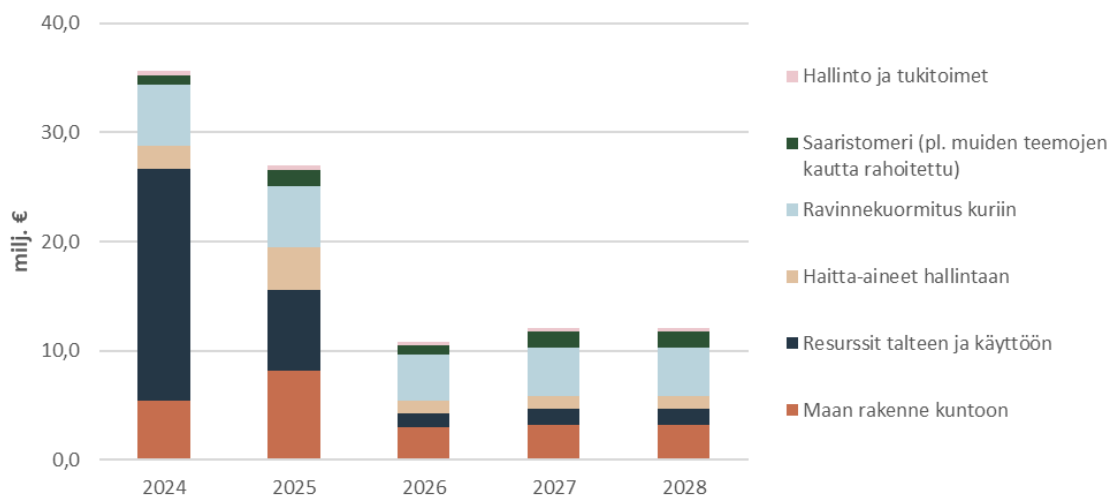
3.1. Ohjelman määrärahat

Ahti-ohjelman toteutukseen on varattu vuosien 2024–2027 talousarvioissa yhteensä 30 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjelman toteutukseen on käytettävissä vesien ja meren hoidon yleistä määrärahaa vuosittain noin 2 miljoonaa euroa. Vuosina 2024–2026 toteutukseen on käytettävissä myös aiempien talousarviovuosien (2022–2024) määrärahoja vajaat 40 miljoonaa euroa. Näistä rahoista noin 11 miljoonaa euroa on ollut Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF) rahoitusta ja loput huoltovarmuusmäärärahoja. Määrärahat ovat

ympäristöministeriön menomomenteilla 35.10.23 Eräät ympäristömenot ja 35.10.61 Vesien ja ympäristönhoidon edistäminen.

Kuvassa 11. on esitetty toteutuma määrärahojen käytöstä vuoden 2024 osalta sekä ennakkoarviot vuosien 2025–2028 määrärahojen allokoinnista eri teemoihin (ks. myös kuvat 1 ja 2). Määrärahat tulevat merkittävästi pienenemään tulevina vuosina, kun vanhat määrärahat, RFF- ja huoltovarmuusmäärärahat, on käytetty loppuun.

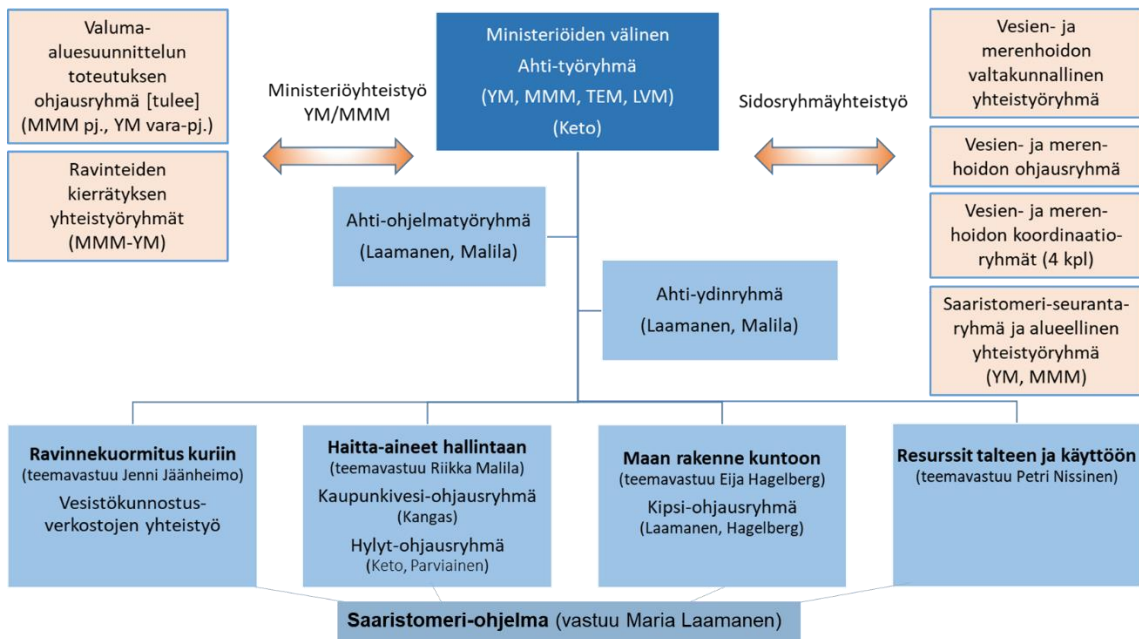
Kuva 11. Ahti -ohjelman määräraha-arviot vuosille 2024–2028.

3.2. Organisaatio

Ahti-ohjelmaa johtivat vuonna 2024 ohjelmapäälliköt Maria Laamanen ja Riikka Malila. Teemojen operatiivisesta toiminnasta vastasivat Jenni Jäänheimo, Sini Olin, Petri Nissinen ja Eija Hagelberg (15.7.2024 asti Antti Heikkinen). Heidän tehtävistään ja vastuunjaosta sovittiin alkuvuodesta erikseen.

Ympäristöministeriö asetti 10.9.2024 ministeriöiden välisen Ahti -työryhmän. Työhön osallistuvat ympäristö-, maa- ja metsätalous, työ- ja elinkeino ja soveltuvien osien liikenne- ja viestintäministeriö. Työryhmän tehtävänä on ohjelman seuranta, strateginen ohjaaminen ja vesien ja meren tilan parantamiseen liittyvä eri ministeriöiden työn yhteensovittaminen. Ryhmä käsittelee myös Saaristomeri-ohjelmaan liittyviä asioita.

Ahti-ohjelman organisaatio kokonaisuudessaan ja siihen linkittyvät työryhmät on esitetty kuvassa 12.

Kuva 12. Ahti-ohjelman organisaatiorakenne ja työryhmät.

4. Ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seuranta

4.1. Hankkeiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikuttavuus

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin ohjelman toteutumisen seurantaan koskevia yleisiä ja teemakohtaisia mittareita. Mittareita on tarkoitus hyödyntää ohjelman raportoinnissa, sidosryhmäyhteistyössä ja ohjelman jatkosuunnittelussa. Mittarikohtaista tietoa on ensimmäistä kertaa sisällytetty tähän raporttiin. Mittareita kohdistetaan sekä toimenpiteiden toteutumisen että vaikutusten seurantaan.

Saaristomeri-ohjelman ja HELCOM-hot spot poistohakemuksen edellyttäminä mittareina käytetään ravinteiden (P ja N) kuormitusta Saaristomeren valuma-alueelta ja ravinteiden kierrätyksen etenemistä Saaristomeren valuma-alueella. Tulevina vuosina hyödynnetään myös muiden merialueiden vuosittaisia ravinnekuormitustietoja ja tiedot voidaan sisällyttää Ahti-vuosiraporttiin ja käyttää myös hallitusohjelman tavoitteiden seurantaan.

4.2. Ympäristön seuranta

Ohjelma tähtää vesistöihin huuhtoutuvien ravinteiden, haitta-aineiden ja kiintoaineen kuormituksen vähenemiseen ja sitä kautta vesien ja meren tilan parantamiseen. Tavoitteen toteutumisen tarkkailu edellyttää tiheää ympäristön tilan seurantaan. Vuonna 2024 seurannan perustana on käytetty ympäristöhallinnon kansallisen vesien tilan ja haitallisten aineiden seurantaverkoston pitkäaikaisia kohteita sekä aiempien peltöjen vesiensuojelutoimien tehoa selvittäneiden hankkeiden seurantapaikkoja. AHTI-ohjelman maanparannusaineita koskevissa hankkeissa on vesiensuojelutoimien kohteena olevien peltolohkojen läheisille vesialueille kohdistettu tehostettua uutta seurantaan.

Seurannan pääkohteena ovat ravinteiden ja kiintoaineen pitoisuuksissa ja kuormissa tapahtuvat muutokset. Näitä seurataan perinteisin vesinäyttein, sekä automaattisin analysaattorein. Maastosta parhaimmillaan viikoittain kerättävistä vesinäytteistä analysoidaan myös muita laatutekijöitä, kuten happamuutta, metallipitoisuutta ja hiilen määrää kuvaavia muuttujia. Automaattiset analysaattorit tuottavat tuloksia mm. tyypipitoisuudesta, sameudesta ja sähkönjohtavuudesta tiheimmillään useita kertoja minuutissa. Automaattien avulla voidaan havaita tarkasti pohjoisille vesille tyypilliset suuret ja usein nopeat vuodenaikaiset vaihtelut tarkkailtavien aineiden määrissä.

AHTI-ohjelman kannalta on keskeistä selvittää käytettävien maatalouden vesiensuojelutoimien tehokkuus. Muutokset ovat luonnonvesissä tyypillisesti vähittäisiä, ja voimakkaatkin suojelutoimet saattavat näkyä vasta vuosien päästä hahmotettavina laskevin trendeinä esimerkiksi pääravinteissa. Vuonna 2024 suunniteltiin edellä mainittuja Saaristomerelle sijoittuvien seurantojen tehostamista edustavaksi katsotuilla paikoilla näytteenottotiheyttä ja automaattisten asemien määrää lisäämällä. Tehostetun seurannan on tarkoitus alkaa vuonna 2025 ja sitä tullaan jatkamaan ainakin vuoden 2030 loppuun asti. Syke tuottaa jatkossa seuranta-aineiston pohjalta vuosittain graafiset tietokoosteet ravinnekuormituksesta kaikille merialueille.

4.3. Raportointi ohjelman etenemisestä

Ohjelman etenemisen ja vaikuttavuuden seurantaa varten laaditaan vuosiraportti. Tämä vuotta 2024 koskeva vuosiraportti on ensimmäinen ja se toimii jatkossa mallipohjana tulevien vuosien raporteille. Jatkossa vuosiraportti pyritään laatimaan jo alkuvuodesta tammikuun loppuun mennessä, jotta sitä voidaan hyödyntää syötteenä muissa vuosittain julkaistavissa raporteissa, kuten ministeriön vuosikertomus. Yksittäisten Ahdin puitteissa toteutettujen hankkeiden loppuraportteja tallennetaan Hankeikkunaan.

5. Ohjelman viestintä

Viestinnällä haluttiin lisätä tietoisuutta Ahti-toimien vaikuttavimmista tuloksista ja konkreettisista vesiensuojelukeinoista, jotta tieto leviää toimien potentiaalisille toteuttajille ja päättäjien tietoon samoin kuin suurelle yleisölle ohjelman hyväksyttävyyden vahvistamiseksi. Viestinnällä lisättiin tietoa ohjelman tarjoamista rahoitusmahdollisuuksista, ja sitoutettiin ohjelman toimijoita ja sidosryhmiä yhteistyöhön.

Viestinnässä korostui Ahti-ohjelman tunnetuksi tekeminen sidosryhmille Vesiensuojelun tehostamisohjelman päättyessä ja Ravinnekierrätysohjelman ja Saaristomeri-ohjelman yhdistyessä uuteen ohjelmaan.

Ahti-ohjelmalle laadittiin uusi viestintäsuunnitelma, ja ohjelman viestintämateriaalit, kuten verkkosivut, päivitettiin. Viestinnän toimet keskittyivät niihin aiheisiin, jossa YM:llä on selkeä operatiivinen vastuu ja/tai viestittiin hallitusohjelmaan liittyvistä toimista. Mediatiedotteita tai verkkouutisia julkaistiin 15 kpl ohjelman seuraavista painopistealueista: ravinnekuormitus kuriin (4 kpl), Saaristomeri (2 kpl + ministerien mediatilaisuus), resurssit talteen ja käyttöön (6 kpl), maan rakenne kuntoon (2 kpl) ja haitta-aineet hallintaan (1 kpl). Ohjelman keskeisistä toimista viestittiin myös YM:n some-kanavilla (LinkedIn, Instagram ja X). Lisäksi käynnistettiin viestinnän kehittämishanke mahdollisuuksista uutiskirjeen tuottamiseksi.

Ympäristöministeriö järjesti lokakuussa päivän mittaisen Ahti-sidosryhmätilaisuuden, jonka teemana oli vaikuttavuus. Tilaisuuteen osallistui vajaa 200 henkeä, etänä 146 ja läsnä noin 50. Noin 40 % osallistujista edusti valtionhallintoa ja loput osallistujat tulivat pääasiassa yrityksistä ja liikelaitoksista (17 %), järjestöistä ja

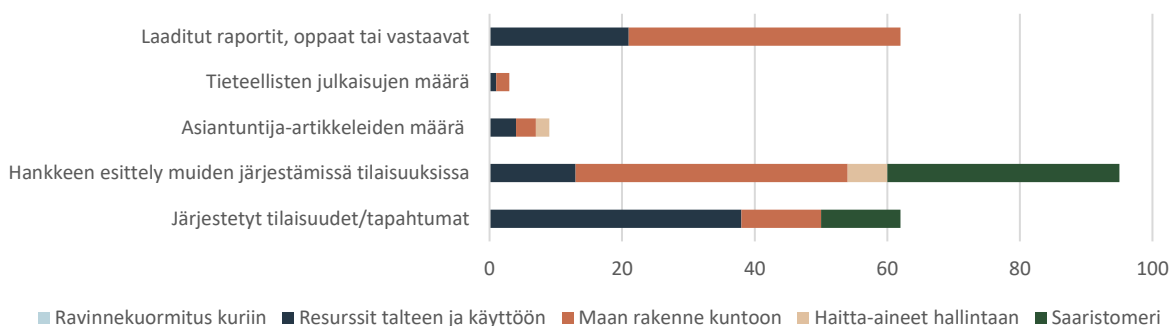

yhdistyksistä (13 %), tutkimuslaitoksista (12 %) ja kunnista (10 %). Tilaisuuden palautteista nousi esiin, että viestintää ohjelmasta tarvitaan lisää ja rahoituksen jatkuvuus ja selkeys on tärkeää. Lisäksi on tarve siirtää huomio tavoitteista ja toimista vaikuttavuuteen ja pyrkiä tavoitteellisesti seuraamaan ja mittaamaan eri toimien vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.

Ahti-ohjelman työntekijät osallistuivat keskeisiin muiden tahojen järjestämiin alan tilaisuuksiin, joissa viestittiin muun muassa avustusmahdollisuuksista ja hankkeiden tuloksellisuudesta. Ahti-tiimiläiset kirjoittivat Ahtista ja sen toiminnasta artikkeleita mm. Vesiensuojeluyhdistysten Aquarius-lehteen (12/2024, Maria Laamanen: Hallitus kirittää vesien ja meren tilan parantamista Ahti-ohjelmalla) ja ympäristöministeriön alueuutisiin.

Lisäksi Ahti-ohjelman rahoittamissa hankkeissa järjestettiin yli 80 tilaisuutta tai koulutusta, joihin osallistui yhteensä lähes 2 500 henkilöä.

Ahti-ohjelman rahoittamissa hankkeissa toteutetut viestintätoimet on esitetty kuvassa 13.

Kuva 13. Ahti-ohjelman rahoittamissa hankkeissa toteutetut viestintätoimet (kpl) vuonna 2024 päättyneissä hankkeissa.

Taulukkoon 1 on koostettu tapahtumat, joissa Ahti-ohjelmalaiset pitivät Ahtiin liittyviä esityksiä tai puheenvuoroja. Ahti-kokonaisuuteen ja sen teemoihin liittyen osallistuttiin myös useisiin koulutuksiin, työpajoihin ja sidosryhmätilaisuuksiin.

Taulukko 1. Ahti-ohjelman henkilöiden ohjelmaan liittyvät esitykset ja puheenvuorot vuonna 2024.

1. vuosineljännes	2. vuosineljännes	3. vuosineljännes	4. vuosineljännes
• Turvetuotannosta poistuvien alueiden jatkokäyttö ja JTF-rahoitus, esittäjä, Vesistökuunnostusverkoston talviwebinaari 15.2.2024 • Saaristomeren tilan parantamisen painopisteet ja rahoitus, Maria Laamanen ja Sanna Tikander, 22.1.2024, Turku • Saaristomeri-ohjelman esittely Luontopaneelille, 13.2.2024, Teams-kokous • Ajankohtaista ravinteiden kierrätyksen ja vesien tilan parantamisen rahoitusmahdollisuuksista, Riikka Malila, Ravinnekierotuen hakuinfo 29.2.2024, Turku • Suositukset kierrätyslannoitteiden laatuvaatimuksille, Riikka Malila, Laatulannoite2.0 hankkeen työpaja, 12.3.2024, Helsinki • Vesien ja meren tilan parantaminen 2023-2027, Vesiensuojeluyhdistysten Aquarius-seminaari, Helsinki, 13.3.2024, Maria Laamanen • Vesien ja meren tilan parantaminen 2023-2027, Maria Laamanen, VHS MHS TPO koordinaatioryhmän 5. kokous, 14.3.2024	• Saaristomeri-ohjelman esittely BSAG:lle, 10.4.2024, Qvidjan kartano • Jätevesidirektiivin vaikutukset jätevesitarkkailuun, Petri Nissinen, Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n asiakaspäivä, 24.4.2024 Kuopio • Ahti-ohjelman ratkaisut- Luontopohjaiset ratkaisut Saaristomerityössä sidosryhmätyöpaja, Valonia, Jenni Jäänheimo&Essi Hillgren, 3.5.2024 • Vesialan osaamisen kehittämishankkeen syventävän vesistökuunnostu-skoulutuksen avaus; Ahdin-ohjelman esittely, Jenni Jäänheimo 7.5.2024 • Ministerien vierailu Saaristomeren valuma alueelle Saaristomeri-ohjelman toteutuksen edistämiseksi 14.5.2024 • Jätevesilietteen ja ravinteiden hyödyntämisen strategiatyön käynnistäminen, Riikka Malila, Vesilaitosyhdistyksen (VVY) Valtakunnalliset vesihuoltopäivät 15.-16.5.2024, Oulu • Miten AHTI-ohjelma voi auttaa vesien ja meren tilan parantamisessa?, Maria Laamanen, TPO-koordinaatioryhmän kokous, 30.5., Teams • Ympäristötiedon foorumin yhdessä eduskunnan ympäristö- ja maa- ja metsätalousvaliokuntien kanssa järjestämä Saaristomeri-tilaisuus 4.6.2024 • Vesien ja meren tilan parantamisen AHTI-ohjelma, Maatalouden vesiensuojelun ja ympäristönsuojelun neuvottelupäivät 4.-5.6.2024 • Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari 11.-12.6.2024, Ahti-esittely, (Sini Olin)	• Ohjelman sidosryhmäseminaari 30.10.2024 • John Nurmisen säätöön käynnistämä Itämeri-päivä ja ympäristöministeriön osallistuminen siihen 16.8.2024 • Ajankohtaista jätevesiin liittyen YM:ssä, Ari Kangas, Riikka Malila & Petri Nissinen, Vesiyhdistyksen jätevesijaos 28.8.2024 • Valmistautuminen puhdistamolietteen käsittelyyn ja hyödyntämiseen tulevaisuudessa, Riikka Malila, Vesihuoltolaitosten johdon päivät 11.-12.9.2024, Lahti • Tilannekatsaus Vesien ja meren tilan parantamisen Ahti-ohjelman etenemiseen, YK:n merten vuosikymmenen ohjausryhmä, 17.9.2024, Seili • YM:n ja MMM:n ravinteiden kierrätyksen toimet, Riikka Malila, Biotalouspäivät 18.-19.9.2024, Helsinki • 12+ years of Finnish experience in supporting nutrient recycling, Sanna Tikander & Petri Nissinen, PA Nutri Talks 23.9.2024 • Ajankohtaista Ahti-ohjelmassa, Maria Laamanen, Vaikuta vesiin -päivät 27.8.2024, Kajaani/Teams • Ajankohtaista Ahti-ohjelmassa, Maria Laamanen, Y-johtajien kokous, 29.8.2024	• Ravinteet kuriin ja pienvedet kuntoon - Valuma-alue toimilla vaikuttavuutta, Jenni Jäänheimo, Pohjois-Suomen vesistökuunnostus ja vesienhoitoseminaari 31.10.2024 • Pohjavesien neuvottelu- ja tutkimuspäivät, syksy 2024 • Alueidenkäytön neuvottelupäivät 1.-2.10.2024 • Infotilaisuus Ahti-ohjelman ravinteiden kierrätyksen hankkeille 31.10.2024 • Tulva- pato- ja vesienhoitopäivät 31.10.2024 - 1.11.2024 • Katsaus Saaristomerityön etenemiseen, Maria Laamanen, Saaristomeri-pöydän kokous, 5.11.2024, Helsinki • Ahti-ohjelman yleisesittely, Vesistökuunnostusten asiantuntijatverkostojen tapaaminen (Jäänheimo, Laamasen varahenkilönä) 12.11.2024 • Ahti-ohjelman eteneminen ja Saaristomerityö, Maria Laamanen, TPO-koordinaatioryhmän kokous, 20.11.2024, Teams • Ahti-ohjelman eteneminen ja Saaristomerityö, Maria Laamanen, VHS-MHS yhteistyöryhmän kokous, 25.11.2025, Teams • Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman juhlaseminaari 10.12.2024, Seinäjoki, Riikka Malila